

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Criza sufragiului universal. — Poate banca creditoare să calculeze dobânzi maxime în mod anticipat la încheierea contului-curent? — Anteproiectul codului comercial. — Notă asupra situației sumare din 25 Aprilie 1931. — Situația sumară.

Criza sufragiului universal.

— Prăpădul legiferărilor. —

Cotidianele din Capitală aduceau aproape zilnic știri despre discuțiunile dintre cele două ramuri componente ale partidului național-țărănesc. — Exagerările, ce le constatăm în permanență în limbajul acelor ziare ne îndreptățeau să nu credem în întregime acele știri, cu toate că se repetau. Evenimentele, cari s'au precipitat și jocul de a respinge proiectele de legi ale Guvernului, ca pe urmă să fie adoptate fără modificări, ne-au făcut să le credem acum pe toate.

Citind memoriile d-lui prof. Iorga, vedem, că între împrejurările, între cari a căzut în anul 1920, Guvernul de coaliție prezidat de dl Vaida, și între cele ale căderii Guvernului prezidat de dl Mironescu, este foarte multă asemănare. — Această constatare, perfect obiectivă, ne îndeamnă să căutăm, cari sunt motivele comune ale acestor căderi. Credem a le găsi în lipsă de experiență parlamentară a tinerului partid, în nepregătirea politică a majorității elementelor, din care se compune, și în lipsa simțului de disciplină între singuraticii membri ai partidului.

Dar simptomele, pe cari le constatăm la acest partid tânăr, le găsim în bună parte și la celelalte, ceea ce tradează cauza lor comună, și care nu poate fi alta decât sufragiul universal, cu ajutorul

căruia au ajuns în parlament oameni, cari pot fi foarte onorabili și de ispravă aiurea, dar nu acolo, unde pentru a fi de folos se recere o cultură solidă și un capital serios de cunoștințe. Sufragiul universal oricât de bine ar fi el justificat și oricât de bun în teorie, în practică, după cum vedem, încercă în loc să folosiască.

Și ca și ceva paradoxal, corpurile legiuitoare, compuse din elemente nepregătite, dau cea mai bogată recoltă de legi! Am cetit undeva, că Consiliul Legislativ a examinat numai în decursul anului trecut 339 de proiecte de legi. Las' că azi se fac legi și din soluționarea unor chestiuni transacționale, cari ar putea fi rezolvite prin deciziuni ministeriale sau cel mult prin Journale ale Consiliului de Miniștri. Dar chiar dacă am scădea din legile votate, pe cele de un singur articol, numărul lor tot prea mare rămâne. De aceea trebuie să combatem cu toată convingerea mania legiferării, — căci continuând pe acest drum, corpurile legiuitoare amenință să devină o pacoste pe sârmana țară, care se sufocă sub povara atâtor legi. Chiar dacă nu ar ascunde afaceri, legile prea multe cu stereotipicul articol final, că toate dispozițiile contrare, sunt și rămân abrogate, produc o zăpăceală generală, un haos, în care nici doctorii în paragrafe nu se mai pot orienta. — Marele industriaș Detterding, probabil fiindcă ne-a auzit vestea recordului de legiferare, spunea, că mulțimea legilor este simptomul unei boli sociale, că ea este piedică în calea înfloririi vieții economice, care nu are nevoie de legi, ci de libertate. O observație foarte la locul ei.

Legiferările fără sfârșit, mai au și defectul, că nefiind temeinic studiate și izvorâte din considerațiuni demagogice, alcătuite cu desconsiderarea realității, — produc și grave perturbațiuni în viața economică, încât sporesc, nemulțumirile și zădărnicesc consolidarea internă a țării. Felul cum sunt votate asemenea legi, la fine de sesiune, în trei ședințe la zi, cu un număr redus de parlamentari, cari votează mașinal, fără să știe ce, — este foarte neserios și constituie o disqualificare a sistemului parlamentar. — Parlamentul în acest fel devine un simulacru, o ficțiune, — în dosul căreia dictează, câteva persoane, cari nici zei să fie nu pot evita greșeli și lacune.

În acest mod sufragiul universal se compromite pe sine însuși pe întreagă linie; incapacitatea lui în mod fatal pregătește drumul dictaturei.

Pentru viața economică a țării aceste stări de lucruri sunt extrem de păgubitoare. Aleșii națiunii în loc de a informa sincer guvernele, le-au ajutat să forțeze aparatul fiscal până la absurd, până la epuizarea puterii de plată a contribuabililor, încât azi după atâtea greșeli fără extenuată a ajuns într-o stare de paralizie economică, cu cele mai catastrofale urmări.

Se credea, că introducerea sufragiului universal va chema la muncă elemente viguroase, devotate și pricepute, care să regenereze pătura conducătoare. În realitate am ajuns în halul de azi, din care e chemat, ca să ne scoată un profesor.

Să sperăm, ca dl Prof. N. Iorga, care cunoaște toate aceste rele, căci le-a combătut în mod consecvent și permanent — va reuși să le înlăture. Avem încredere atât în aptitudinile D-sale intelectuale nepuisabile, cât și în însușirile sale morale incontestabile.

VERAX.

Poate banca creditoare să calculeze dobânzile maxime în mod anticipat la încheierea contului-curent?

Chestiunea a fost cercetată într'un frumos studiu apărut în R. E. del 18 Aprilie a. c. sub titlul: „Legea contra cametei. — Norme de interpretare“. Autorul ajunge la concluzia, că noua lege a cametei nu

admite să se aplice conturilor-curente etalonul de 14% anticipativ, ca la alte împrumuturi, ci numai procentul decursiv de 14, contrarul implicând o eludare a legii. Arată apoi că și din punct de vedere tehnic aplicarea procentului anticipativ întâmpină greutăți și conchide, că scopul bancherului de a beneficia de o dobândă mai urcată decât cea calculată cu 14% decursiv se poate ajunge în mod practic prin aplicarea unui procent mai mic la coloana creditoare a contului-curent, decât procentul aplicat la coloana debitoare.

Credem, că concluziile de mai sus nu acoper întru toate realitatea, după cum vom arăta mai jos.

Noua lege a cametei nu face deosebire între diferitele feluri de împrumuturi cu privire la dobânda maximală admisă, deci nu se poate spune, că la împrumuturile cambiale avem dreptul să aplicăm o dobândă mai mare decât la un împrumut deschis în cont-curent, pe obligațiuni, lombard etc. Considerând apoi că legea admite aplicarea procentului anticipativ, în art. 5, cu singura restricție, ca timpul pentru care se calculează dobânda să nu fie mai lung de 6 luni, este evident, că această metodă de calcul (anticipativ) este admisă tuturor împrumuturilor, dacă părțile au convenit la aceasta, nu numai celor cambiale. Deci afară de convenția scrisă dintre părți (art. 2) singura condiție de care trebuie să ținem seama în aplicarea procentului maxim anticipativ la conturile-curente, spre a nu ajunge în conflict cu legea este, că nici o poziție a contului-curent să nu arete la rubrica „zile“ mai mult de zilele alor 6 luni.

S'ar mai putea obiectiona, că art. 5 al legii admite *plata* anticipată a dobânzilor, deci ar fi vorba de plata în numărare a dobânzilor și nu de *decontarea* lor. Deși admitem, că între plata efectivă (vârșare în numărare) a sumei care reprezintă dobânzile și între debitarea aceleiași sume în cont în sarcina debitorului, din punct de vedere juridic, în anumite împrejurări, se poate face o deosebire, susținem însă, că în cazul de față având convenție scrisă, că dobânda se va calcula anticipativ nu este locul a se face nici un fel de deosebire între diferitele forme de decontare a dobânzilor. Că în loc de expresia „plata anticipată a dobânzilor“

nu s'a folosit „dobândă calculativă anticipativă“ sau alt termen tehnic contabil, nu are nici o însemnătate, până când nu se face nici o schimbare în sumă dobânzilor. Opreliștea legiuitorului în acest articol e cu totul alta. Limitează timpul, la care se poate aplica decontul anticipativ al dobânzilor, ceea ce de fapt are o însemnătate deosebită, fiindcă mărește sau micșorează, deci *schimbă* suma dobânzilor. Astfel la calcularea dobânzilor după metoda anticipativă, suma acestora nu crește proporțional cu durata timpului, ci se mărește progresiv. Dacă de ex. dobânda anticipativă pe o lună este de Lei 100.—, aceeaș dobândă calculată pe 2 luni nu va fi Lei 200.—, ci o sumă mai mare. Pentru a ilustra aceasta e suficient să amintim, că dobânda anticipativă calculată cu 14% la 1 milion Lei pe 1 lună face Lei 11.806, iar pe 6 luni, Lei 75.282, deci *nu de 6 ori Lei 11 806*, ci o sumă cu peste 6% mai mare.*)

Ce privește dreptul de a aplica metoda anticipativă în calculul dobânzilor la conturile-curente mai amintim, că din punct de vedere juridic este indiferent ce denumire poartă contul în care se înregistrează clientul debitor în registrele băncii, odată ce debitorul după folosința capitalului primit la mână plătește aceeaș dobândă pe aceeaș durată de timp și a convenit prin act scris la aceasta. Dacă suma dobânzilor nu depășește limita admisă de lege atunci când denumirea contului este „scot“ sau „credit cambial“, aceeași sumă rămâne perfect în limita legală chiar dacă contul respectiv poartă numirea de „lombard“, „cont-curent“ etc.

Relativ la normele materiale, cari guvernează materia conturilor-curente, în virtutea cărora dobândă după dobândă nu se poate calcula numai când dobânda este înglobată în sold — după cum se afirmă în studiul amintit — nu credem a atinge aceste norme întru nimic prin aplicarea calculului dobânzii în sută (dobânda anticipativă), *dacă părțile au convenit la aceasta*. Cu atât mai mult, cu cât între pozițiile de cont-curent nu intră numai

sumele ridicate în numărar, ci între altele și rimese, trate, deci cambii, la cari însuși studiul amintit admite fără nici o discuție calculul în sută.

Pentru a evidenția și mai bine justețea punctului nostru de vedere vom aminti, că deosebirea între cele afirmate de noi și interpretarea ce o dă chestiunii studiul amintit se bazează pe o confuzie evidentă în următorul pasagiu al studiului: „Răspundem, că banca nu este în drept a calcula mai mult de 14%. Calculând dobânzi după dobânzi ar însemna și eludarea legii contra cametei, care admite numai 14%, fie că se calculează anticipat, fie decursiv...“ Admite deci ca legal calculul anticipat al dobânzilor, *deci dobândă după dobândă*, dar tot atunci afirmă, că aceasta ar fi o eludare a legii. Or calculul anticipat al dobânzilor nu este altceva decât perceperea dobânzi după dobândă, fără ca aceasta să implice introducerea în calcul a unui procent mai mare (în cazul nostru 14%).

Chiar presupunând că din punct de vedere juridic s'ar face deosebire între plata efectivă anticipată a dobânzilor și între decontarea lor după metoda anticipativă — ceea ce în cazul nostru nu este admisibil — analizând situația faptică după beneficiul ce-l prezintă pentru creditor oricare din aceste forme de percepere a dobânzilor, vedem că beneficiul este același. Este știut, că banca încassând în numărar odată cu lichidarea împrumutului dobânda acestuia, să zicem Lei 10.000, nu tezaurizează separat această sumă, fără a se atinge de ea până la scadența împrumutului, ci o pune imediat în circulație, o împrumută, încassând după această dobândă *alte dobânzi*, în mod foarte legal.

În cazul al doilea: decontarea dobânzilor după metoda anticipativă rezultă vre-un beneficiu în plus pentru creditor? Nu. Incassează doar aceleași dobânzi 10.000 Lei, după cari percepe din nou dobânzi ca și în cazul prim. Se înțelege de sine, că dacă creditorul nu beneficiază în plus de nici o diferență în cazul al doilea față de cazul prim, nici debitorul nu este prescurtat cu nimic, ori-care caz l-am aplica.

Cum se aplică acest calcul le împrumuturile cambiale și cum poate fi aplicat la conturile-curente?

*) Calculul pentru 30 zile:

$$\text{Dobânda} = \frac{\text{Cap.} \times \text{zile}}{\text{Div. fix} - \text{zile}} = \frac{1.000.000 \times 30}{2.571 - 30} = \text{Lei } 11.806$$

Calculul pentru 180 zile:

$$\text{Dobânda} = \frac{\text{Cap.} \times \text{zile}}{\text{Div. fix} - \text{zile}} = \frac{1.000.000 \times 180}{2.571 - 180} = \text{Lei } 75.282$$

Să luăm un exemplu practic. Un client se prezintă la bancă în ziua de 31 Decembrie 1930 și cere un împrumut cambial cu 14% dobândă pe 90 zile. Are nevoie să primească la mână exact suma de Lei 100.000.—. Ce sumă va trebui să achite clientul la scadență, care sumă deci va trebui evidențiată pe cambie cu scadență de 31 Martie 1931? Aplicăm calculul dobânzii în sută: *)

$$\text{Dobânda} = \frac{\text{Capital} \times \text{zile}}{\text{Divizor fix} - \text{zile}} = \frac{100.000 \times 90}{2.571 - 90} = 9.000.000 : 2481, \text{ de unde dobânda Lei } 3.627,$$

deci cambia se va completa cu suma de Lei 103.627 și debitorul va trebui să plătească la 31 Martie 1931 această sumă. Pentru control calculăm 14% dobândă dela suma de Lei 103.627 pe 90 zile (metoda simplă, la sută). Rezultatul este exact: Lei 3.627, deci nu suntem în conflict cu legea. Exact aceeași situație o avem și la conturile-curente. La poziția de Lei 100.000, sumă ridicată în numărare la 31 Decembrie 1930, (poate fi și soldul net al contului curent cu această valură) calculăm numerul de dobândă pe 90 zile, încheierea contului fiind data de 31 Martie 1931, deci $100.000 \times 90 = 9.000.000$. Presupunând că nu avem alte poziții în cont, soldul debitor al numerilor va fi 9.000.000, care se va împărți cu divizorul fix minus zile (2571—90), adică 2481, exact ca în calculul cambial, deci dobânda va fi Lei 3.627, iar soldul net al sumelor pe ziua de 31 Martie 1931 va fi Lei 103.627. În ambele cazuri debitorul ridică la 31 Decembrie 1930 suma de Lei 100.000 și plătește la 31 Martie 1931 suma de Lei 103.627.

Că eventual debitorul în cont-curent nu achită la scadență suma aceasta, ei se trece în cont nou pe un nou period de timp de 3 sau 6 luni, nu importă. Se întâmplă și la creditele cambiale același lucru.

Faptul că avem mai multe poziții în contul-curent, atât la debit, cât și la credit, nu cauzează nici o greutate. Facem soldul numerilor după metoda cunoscută și aplicăm acestui sold calculul în sută a dobânzilor pe durata contului-curent, care în cazul de față nu poate fi mai mare de 6 luni.

*) La calculul dobânzii în sută nu se poate aplica divizorul fix cel mic (baza procentului), ci numai divizorul fix cel mare (36.000 : %), deci la calcularea numerilor înmulțim capitalul cu zilele fără să mai fracționăm eu 100.

E locul să recunoaștem aici, că rezultatul nu este exact același, dacă am aplica metoda anticipativă separat la fiecare poziție a contului-curent. Diferința rezultă din faptul, că nu toate pozițiile înregistrate au același număr de zile. Având însă în vedere că la această metodă se consideră, că creditorul trebuie să intre în folosința sumei de dobânzi la începerea relațiunii de cont-curent, de ex. înainte cu 90 zile, dacă încheierea contului e condiționată trimestrial, credem că este absolut justificată introducerea în calcul a celor 90 zile.

Dealtfel diferența e foarte mică și uzul comercial acordă astfel de toleranțe. Exemplu: Este un uz general ca dobânda să se calculeze cu ajutorul divizorilor fixi. Or divizorii fixi sunt calculați luând ca bază anul de 360 zile, în loc de 365 cum ar fi exact, de unde rezultă o diferență oare-și-care în suma dobânzilor în defavorul debitorului. Uzul s'a introdus fiindcă este practic; în forma aceasta calculul este mult mai ușurat, decât cu divizori fixi exacti, dar cari nu prezintă sume rotunde. Nimeni nu reclamă acest lucru, iar legea respectă acest uz impus de o necesitate practică. Exact cazul nostru. E bine de notat apoi, că *îngreunându-se relațiunea de cont-curent prin o pedanterie exagerată în interpretarea legii cu privire la metoda de calcul a dobânzilor, în primul loc se lovește în debitori, pe cari legea contra cametei tinde să-i apere.*

Ce s'ar întâmpla spre pildă cu comerciantul, care gajează marfă cumpărată engros, deci mai puțin, condiționând retragerea mărfii și replătirea împrumutului în 3—4—10 rate, după trebuință, dacă nu se poate aplica metoda de cont-curent, fără ca banca creditoare să fie prescurtată față de alte forme de credit? Debitorul va fi nevoit să dea cambii cu scadență fixă, să replătească în total sau în parte împrumutul înainte de scadență — fiindcă altfel nu i se eliberează marfa, de care într'un moment dat, neprevăzut, are nevoie — și să rămână de pagubă de dobânzi, fiindcă banca după lege nu e obligată la restituirea dobânzilor și nici nu se poate pretinde să angajeze personal separat pentru a face zece calcule complicate în loc de unul. Ar fi exact

lucrul ce s'ar executa, dacă la fiecare poziție de cont-curent am calcula separat dobânzile. Mai adăugând ușurința cu care dispune clientul de creditul său de cont-curent, în rate, fără a înainta sau retrage cambii la fiecare poziție, *avem o icoană clară a avantajului ce-l prezintă conturile-curente pentru debitori și a necesității necontestabile de a fi menținute.*

Să examinăm acum propunerea ce se face în studiul amintit pentru delăturarea inconvenientelor. Se indică diferențierea procentului la debit și credit, de ex. 14% la debit și 12^{1/2} la credit. Luăm un exemplu real din practică. Contul curent este debitor purtat după metoda progresivă. Soldul se mișcă între 100.000 și 600.000 Lei. La încheierea trimestrului coloana debitoare a numerilor arată suma de 1,747.132, iar cea creditoare 1,129.706 (am luat exact starea faptică). Calculând cu procentul diferențiat propus (metoda decursivă) debitorul plătește Lei 28.718 dobândă, iar după metoda anticipativă cu 14%, atât la debit, cât și la credit, plătește Lei 24.801.— Ar plăti deci după metoda primă o dobândă cu aproape 16% mai mare.

Recunoaștem și aci, că diferența mare rezultă în urma faptului, că am aplicat exemplul la un cont cu frecvență mare. La conturile cu frecvență mai mică și diferența va fi mai mică, dar cum nu putem cunoaște înainte, adecă la încheierea contractului de cont-curent, frecvența contului, evident că *nu se poate stabili echitabil nici diferența între procente.* Banca în tot cazul va căuta a se pune la adăpost de surprize neplăcute, condiționând o diferențiere cât mai mare, iar dacă vrea să eludeze legea, apoi aceasta e metoda cea mai potrivită. Poate să condiționeze atâta dobândă cât îi place, sau câtă va fi nevoit să-i acorde debitorul. Ori din experiența trecutului, care a dat naștere legii contra cameței știm, că azi debitorul acordă chiar și dobânda ce trece peste puterile lui.

Rezultă deci, că spre a fi în concordanță cu legea, a nu leza pe nedrept interesele creditorului, dar mai cu samă spre a nu lovi în mod grav direct în interesele debitorilor, — singura metodă practică aplicabilă conturilor-curente la calculul dobânzilor, în legătură cu legea

contra cameței, este aceea indicată aici, adecă metoda anticipativă prin aplicarea calculului în sută, condiționându-se aceeași metodă însă prin act scris între părți, pentru a satisface și cerinței din art. 2 al legii.

N. OPRÎȘIU.

Anteproiectul codului comercial.

X.

Funcționarea societăților comerciale

Dispozițiuni comune (art. 156—169).

Anteproiectul înscriind calitatea juridică pentru toate tipurile de societăți comerciale, a realizat o uniformizare, o temelie juridică unitară pentru toate societățile comerciale. Deosebirea ce se făcea mai înainte între societăți de persoane și asociațiuni de capitaluri, după acceptarea concepției din anteproiect nu se va mai pune. În urma structurii juridice comune autorii anteproiectului au concentrat în capitolul „Dispozițiuni comune” (art. 156—169) acele dispozițiuni, cari în urma caracterelor comune sunt aplicabile tuturor societăților comerciale ca de exemplu: soartea bunurilor aduse în societate, situația creditorilor personali ai asociaților față de societate, chestiunile relative la calcularea beneficiilor și dividendelor, atribuțiunile administratorilor, conținutul reprezentanței, norme pentru calcularea bilanșului etc.

Primul principiu pe care anteproiectul îl statorește ca aplicabil tuturor societăților comerciale este acela, că „*Bunurile aduse în societate („aporturile”) devin proprietatea sa, în afară de stipulațiuni diferite*” (art. 156), principiu care derivă în mod logic din personalitatea juridică, care trebuie să aibă patrimoniu distinct de acela al asociaților. Restricțiunea cuprinsă în cuvintele „*în afară de stipulațiuni diferite*”, arată că dispoziția aceasta nu are caracter imperativ de ordine publică (lex cogens), ei părțile pot stipula în actul constitutiv și în statute și contrariul, și anume că apărătorul să nu devină proprietatea societății, ceea ce este însă contrazicere și inconsecvență. Dacă calitatea de persoană juridică nu este facultativă, atunci elementele cari sunt o directă emanație a

acestei calități juridice încă *nu pot să fie facultative!* Căci nu se poate imagina, ca un aport adus în societate, pentru care asociatul primește contravaloarea în acțiuni sau obligațiuni, sau părți de fondatori (titluri de dividend), să rămână totuși proprietatea asociatului.

Se impune prin urmare, ca *cuvintele „în afară de stipulațiuni diferite“ să fie suprimate!*

Tot ca o consecință a principiului separațiunii patrimoniilor se precizează în anteproiect că *asociatul care întârzie să aducă miza socială sau care a cedat societății o creanță și aceasta nu se poate încasa, rămâne responsabil nu numai pentru miză și suma din creanță, dar și pentru daune și dobânzi legale.* (Art. 157—158).

Dr. Iosif Cohen justifică dispoziția aceasta cu scopul economic urmărit de societate, care nu poate fi atins, sau în atingerea căruia este stingerită, dacă se lipsește de o parte mai mică sau mai mare a activului ei.

Această considerațiune care privește însăși rațiunea de a fi a societății comerciale ar justifica și *necesitatea de a se vărsa integral capitalul subscris înainte de adunarea constitutivă și nu numai de jumătate.* — (Dispoziția preconizată de subsemnatul în „Revista Economică“ din anul 1928). În adevăr nu este nici o rațiune, ca asociații să poată rămânea datorii cu jumătate din numărul reprezentat prin acțiunile subscrise. Incassarea restului întâmpină greutăți și abuzurile sunt numeroase în aceasta privință. Măsurile prevăzute de anteproiect pentru încassarea celei de a doua jumătăți a capitalului subscris, sunt costisitoare (3 somații) și pot eșua, în care caz trebuie redus capitalul social. Și în cel mai bun caz societatea pierde dobânzile pe un an după capitalul nevărsat, care este plătit în termen de un an (§ 189). Iată atâtea complicațiuni, cari toate pot fi evitate, prevăzându-se achitarea întregului capital semnat. Cu cât ar fi mai simplu, dacă cei cari vor să contribuie prin semnare de acțiuni la înființarea unei societăți anonime, vor împrumuta sumele ce le lipsesc de la o bancă. Pentru ce să facă societatea pe creditorul asociaților, când sunt instituite

financiare cari se ocupă special cu acordarea de credite!

Creditorii particulari ai asociatului pot să-și exercite drepturile lor în timpul duratei societății numai asupra părții din beneficiile cari se cuvin asociatului conform bilanțului societății, iar după dizolvarea societății, asupra părții ce i s'ar cuveni prin lichidare. Ei pot popri partea socială (la societățile în nume colectiv și în comandită simplă), iar la societățile pe acțiuni pot popri și vinde acțiunile debitorului. (Art. 159).

După legea execuțională ardeleană (art. 80) efectele și titlurile de credit (cambie, cek, libel de depunere, acții etc.) nu se pot sechestra decât dacă se află în posesiunea urmăritului. Proiectul codului comercial va trebui prin urmare întregit la art. 159 cu observarea *„în conformitate cu dispozițiile legilor de urmărire“.*

Personalul ajutător participând la beneficiile societății drept plata muncii lui nu se consideră de asociat. (Art. 160).

Noul asociat al unei societăți legal constituite răspunde de toate obligațiunile contractate de societate înaintea admiterii lui, chiar și când firma socială a fost schimbată. (Art. 161). Dispoziția aceasta este de mare importanță pentru terții de bună credință și ea există și în codurile în vigoare.

Dividende se pot plăti numai din beneficii reale. (Art. 162).

Este o chestiune mult discutată, aceea de a se ști dacă *pot fi plătite dobânzi după capitalul social?* În Elveția de exemplu s'a admis plata dobânzilor. Anteproiectul a adoptat însă soluția negativă, statuând că *„nu se pot acorda dobânzi din capitalul social“* (art. 162), pe considerentul că *„acordarea de interese după capitalul social ar deschide drumul abuzurilor și ar micșora drepturile creditorilor“* (I. Cohen). — Din textul de sus ar rezulta că numai *din capital* nu se pot da dobânzi, adică dobânzile nu pot micșora capitalul social. Textul mai precis ar fi că *„nu se pot da dobânzi după capitalul social“.* De fapt se admite acordarea de dobânzi când *toți asociații sunt de acord* și când sunt beneficii reale, în care caz interesele nu pot preleva asupra capitalului social. *Aceasta ex-*

cepție este o contradicție și ea ar trebui suprimată! Se mai pot acorda dobânzi după acțiunile întreprinderilor sociale (art. 193) despre cari vom vorbi mai târziu.

Dispozițiuni comune relative la administratori. Sfera atribuțiunilor. — Administratorii — la toate societățile comerciale — pot face orice operațiune, care este inherentă mersului normal al întreprinderii comerciale ce conduc. Aceste atribuțiuni pot fi însă limitate prin actul constitutiv sau prin statute.

Dreptul de reprezentanță acordat administratorilor este un *drept personal*, care nu poate fi transferat asupra unei alte persoane, cu excepția când dreptul de transferare li s'a acordat în mod expres. (Art. 164) Când administratorul totuși a transformat dreptul de reprezentanță fără autorizația expresă a societății, operațiunile săvârșite în numele societății nu obligă societatea, dar aceasta are dreptul de a reclama eventualele beneficii.

Obligațiunile și răspunderile administratorilor sunt acelea statorite de codul civil pentru *mandatari*, completeate cu cele cari rezultă din natura specifică a societăților și întreprinderilor comerciale.

Practica de până acum a dovedit un dispreț suveran, o detestabilă nepăsare a administratorilor față de adunările societății, cari trebuiau adeseori să se amâne în lipsa lor sau să se țină cu numărul minimal de administratori. Pentru a curma acest rău. *anteproiectul prevede ca primă obligațiune pentru administratori de a lua parte la toate adunările societății.* (§ 163).

O altă îndatorire prevăzută pentru administratorii futuror societăților comerciale — și existentă și în codurile în vigoare — este aceea, de a *prezenta în fiecare an până la 1 Martie bilanșul și contul profit și pierdere la oficiul registrului.*

Răspunderile mai esențiale ale administratorilor dela toate societățile comerciale sunt: răspunderea solidară *față de societate* 1. pentru realitatea vărsămintelor efectuate de asociați, 2. pentru existența reală a beneficiilor plătite, 3. pentru existența și ținerea în ordine a registrelor cerute de lege, 4. pentru

exacta îndeplinire a deciziunilor adunărilor generale, 5. pentru observarea altor obligațiuni impuse de lege, actul constitutiv sau de statut. (Art. 165).

Administratorii răspund subsidiar și față de creditorii societății, adică aceștia vor putea trage la răspundere pe administratorii numai în caz de faliment al societății.

Pentru prevenirea abuzurilor practicate în trecut în jurul *stabilirei remunerației pentru aporturile de muncă*, anteproiectul prevede (art. 166), că asociatul care aduce ca aport munca sa proprie, va putea primi numai beneficiul stabilit în actul constitutiv. Când actul constitutiv nu dispune, beneficiul pentru muncă va fi stabilit de justiție în raport cu serviciile aduse societății.

Printre dispozițiunile comune aplicabile futuror societăților comerciale anteproiectul fixează (în art. 167) și *normele după care trebuie stabilit bilanșul.*

Codurile azi în vigoare nu conțin norme uniforme de alcătuirea bilanșului, doar la capitolul societăților anonime ne dau câteva indicațiuni incomplete, cari însă nu alterează absoluta libertate în această privință.

Aceasta lacună a legiuirilor existente în țara noastră a dat anză la cele mai mari și variate abuzuri. *Bilanșul este azi o iscusită jonglerie de cifre pentru a ascunde pierderile în fața creditorilor și acționarilor și profiturile în fața fiscoi.* Banca Eschenazy dela Craiova — ca să nu amintim decât un exemplu din cele multe — a arătat în bilanș tot câștiguri mari până în preajma prăbușirii.

Normele detaliate de anteproiect au scopul de a evita sau cel puțin de a micșora aceste multiple abuzuri.

Remarcăm una dintre normele mai importante și originale: „*plus valuta mărfurilor, titlurilor de credit și bunurilor*, cari intră în exercițiul social, poate fi înscrisă la activ, cu condiția, ca la pasiv să se treacă un fond extraordinar pentru fluctuațiunile valorii și amortizării”, (art. 167 punct 6). Dispoziția aceasta înseamnă nici mai mult nici mai puțin decât legiferarea *impreviziunii* în materie comercială.

Rămâne de văzut, dacă dispozițiile detaliate și categorice din anteproiect — dacă va deveni lege — vor putea fi eludate de administratorii frauduloși? Noi avem rezervele noastre bine întemeiate în această privință.

Autorii anteproiectului sunt mai optimiști, căci au prevăzut, că „Bilanțul alcătuit conform dispozițiilor de mai sus este obligator și la calcularea beneficiilor fiscale impozabile“. Astfel *bilanțul construit conform prevederilor legii va avea putere probatorie în procedura de impunere fiscală.*

(Va urma).

Dr. IOACHIM TOLCIU, Cluj.

Nota asupra situației sumare din 25 Aprilie 1931.

Situația săptămânală a Băncii Naționale, încheiată la 25 Aprilie a. e. scoate în evidență modificările diferitelor posturi din Activ și Pasiv, ca urmare a punerii la dispoziție a fondurilor din împrumutul de dezvoltare 1931, care a avut loc la 21 Aprilie.

Suma netă a subscripțiunii de 6.937 milioane Lei a fost distribuită între diferitele conturi ale împrumutului, prevăzute de Programul pe 1931.

Unele sume astfel repartizate au primit o întrebuițare imediată, conform Programului, cum sunt sumele afectate executării contractului drumurilor și acele cari au fost remise Tezaurului.

Sumele afectate Creditului Agricol, Căilor ferate și pentru celelalte investiții productive vor fi întrebuițate treptat, în aceleași condițiuni ca și sumele provenind din împrumutul de stabilizare din 1929.

O mare parte din devizele provenite din împrumut a fost afectată provizunii constituite pentru nevoile scadențelor Statului.

În aceste condițiuni acoperirea totală a sporit de la 10.059 la 11.154 milioane, din care 8.785 milioane aur și 2.369 milioane devize aur.

Angajamentele la vedere au crescut, ca urmare a deschiderii conturilor împrumutului, de la 23.943 milioane la 26.747 milioane.

Proporția de acoperire în aur este de 32,84% și proporția de acoperire totală, aur și devize aur, de 41,70%.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 25 Aprilie 1931, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate	8.784,836.139
Devize	2.369,545.229
Monetă divizionară	286,035,912
Portofoliul comercial	7.101,600.301
Avansuri pe titluri și metale prețioase	694,337.181
Datoria Statului	3.616,745.841
Avansuri temporare Tezaurului	2.000,000.000
Efecte publice	841,968.632
Fond. de pens. și asistență pt. personal	139,545.427
Imobile	552,475.789
Mobilier și mașini de imprimare	95,078.314
Cheltuieli de administrație	181,117.597
Argint—Lingouri și monete	7,279.295
Conturi diverse	5,562,000.917

Totalul activelor 32.885,369.860

Pasiv

Capital social	600,000.000
Fond de rezervă	376,270.838
Fonduri pentru amortizări	391,984.348
Fonduri de pensii și asis. pt. personal	143,394.622
Bilete B. N. R. în circulațiune	18.629,846.505
Conturi curente și depozite la vedere	8.118,132.409
Dobânzi și beneficii diverse	234,014.356
Conturi diverse	4.391,726.782

Raportul între stocul de aur și angajamente 32,84%
 Raportul între stocul total și angajamente 41,70%

Taxa: { Scont 8%
 Dobânda 9%

IN DEPOZIT

LA

„DACIA TRAIANĂ“

SIBIU

PIAȚA UNIRII 7

TELEFON : 168.

